

EKONOMİ POLİTİK

Kriz Avrupa'nın Birliğini Tehdit Ederken

Erinç Yeldan, 4 Mart 2009

Geçtiğimiz hafta sonu küresel krizin Avrupa'nın "birliğini" tehdit ettiği günlere tanık olduk. Macaristan Başbakanı **Ferenc Gyurcsany**, Orta ve Doğu Avrupa'nın küresel krizi aşmasında kullanılmak üzere AB üyesi ülkelerden acilen 190 milyar avro (241 milyar \$) tutarında bir yardım paketine ihtiyaç olduğunu öne sürmüştü. Macaristan Başbakanı, söz konusu yardım paketinin gerçekleşmemesi durumunda "*Batı ile Doğu Avrupa arasında yeniden bir 'demir perde' çekileceğini ve 24 üyeli birliğin parçalanmaya gideceği*" tehdidini de dile getirmekten çekinmemiştir.

Ne var ki hafta sonunda Brüksel'de toplanan Birlik üyeleri, başta Alman şansölyesi **Angela Merkel** olmak üzere, böylesi bir paketin altına imza atamayacaklarını ifade ederek öneriyi red ettiler. Almanya Merkez Bankası **Bundesbank**'ın Başkanı **Otto Poehl** de "böylesi bir müdahalenin Avrupa'nın göbeğinde *Pandora'nun kutusunu* açmaya benzeyeceğini" vurgulayarak, AB'nin söz konusu yardım paketinin şantajına boyun eğmemesi gerektiğini vurgulamaktaydı.

Geçen hafta sonunda IMF'nin yayımladığı 31 sayfalık kısa bir rapor da bilinen gerçeklerin altını çizmekteydi. IMF, küresel krizin Avrupa'ya yansımalarını ele aldığı raporunda, finansal krizin Orta ve Doğu Avrupa'da en az 16 ülkeyi iflasa sürükleyebilecek nitelikte olduğu uyarısını yapmıştı. IMF, küresel kriz ile baş edebilmek için yaklaşık **500 milyar** dolarlık taze kaynağa gereksinim duyduğunu da açıklamaktaydı.

Böylesi bir kaynağın nasıl bulunacağı tartışılarsun, Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası, zor durumdaki Avrupa ülkeleri için oluşturabilecekleri kaynağın en fazla 24.5 milyar avro düzeyinde olabileceğini belirtiyorlardı. Bu verilerin ışığında, Avrupa'nın "birliği" gerçekten tehdit altında gözükmekteydi.

Ancak, kötü haberler zincirinin bir diğer halkası Atlantik'in öbür yakasından, ABD'den gelmişti. Cuma günü ABD'de açıklanan 4. çeyrek büyüme rakamı Amerikan ekonomisinin Eylül-Aralık 2008 döneminde yıllıklandırılmış olarak yüzde 6.2 oranında daraldığını belgeliyordu. Böylece ABD ekonomisi 28 yıldır görülen en hızlı daralmaya sahne olmaktadır.

Amerikan ekonomisi 2008 yılının bütününde toplam yüzde 1.1 oranında büyümüştü. Bunun ana kaynağı ise yıl başında Amerikan hükümetinin vergi mükelleflerine sunmuş olduğu vergi iadesi paketinden kaynaklanan tüketim harcamalarındaki bir defalık artıştan ve yıl ortasında doların ucuzluğuna dayanan ihracat artışlarından gelmişti. Oysa bu tarihten sonra Amerikan tüketim harcamaları 2008'in üçüncü çeyreğinde yüzde 3.8; son çeyrek dönemde ise yüzde 4.3 daralmıştı. Bir "tüketim ekonomisi" olan Amerika'da tüketim harcamalarının böylesine peş peşe iki çeyrek dönem boyunca daralmasının ise 1947'den bu yana ilk defa karşı karşıya olunan bir durum olduğu belirtilmekteydi.

Amerikan bütçe yasa tasarısında 2009’da ABD ekonomisinin yüzde 1.2 daha daralacağı öngörülmekte. Böylece Amerikan bütçe açığının toplam milli gelire oranla yüzde 12.3’e ulaşacağı hesaplanmakta. Söz konusu rakam, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra karşılaşılabilecek en yüksek bütçe açığı olarak değerlendiriliyor.

Ülkemizde ise, Ocak ayında ithalatta yıllık yüzde 43; ihracatta da yüzde 28 oranında düşüş yaşandığı tahmin edilmekteydi. Türkiye’nin 2008’in son çeyreğine ilişkin milli gelir tahminleri Mart ayının sonunda açıklanacak. O zamana değin bu tür teknik veriler gözden uzak tutulabilirse ve kamuoyunu gerçekten uyaracak boyutta bir “çöküntü” yaşanmadan idare edilebilirse, hükümetin en azından yerel seçimlere kadar ekonomik krizi gündemin dışında tutabileceği gözüküyor. Seçim sonrasında ise büyük bir olasılıkla IMF’den gelip bizi kurtarması (!) istenilecek ve krizin maliyeti IMF “disiplini altında” sürdürülecek “esnekleştirme” reformlarıyla emekçi sınıfların üzerine yıkılmasına çalışılacak.

İşçi sendikaları ve diğer emek örgütlerinin yerel seçimler sonrasında sermayenin IMF güdümünde gerçekleştirilmesi muhtemel böylesi bir saldırıya karşı hazırlıkları ne durumda?